

היום נלמד בעזרת ה':

בבא קמא דף קו

(בעמ' הקודם)

למדנו שאמר רב ששת: הכופר בפיקדון וטוען שחבירו לא הפקיד אצלו כלום, ובאו עדים והעידו שהפקדון נמצא ברשותו, הדין הוא שמאותו הרגע שכפר הרי זה כאילו גזל את הפיקדון, וחייב אפילו באונסין כדין גזלן, ואפילו אם לא נשבע דינו כגזלן.

קושיא על רב ששת:

מתיב רמי בר חמא: למדנו במשנה במס' שבועות שחייב השבועה מוטל על הנתבע, והוא נשבע ופטור מלשלם, אבל אם הוא חשוד להישבע לשקר תיקנו חכמים שהתובע ישבע ויטול. **כיצד** נעשה אדם חשוד להישבע לשקר? תשובה: בין אם נשבע לשקר שאינו יודע עדות לחבירו, או שנשבע לשקר שאין הפיקדון ברשותו, ואפילו אם נשבע שבועת שווא, דהיינו שבועה שלא גורמת הפסד למישהו אחר (אלא הוא רק רע לשמיים ולא רע לבריות), כגון שנשבע על עמוד של אבן שהוא של זהב, בכל המקרים הללו הוא נעשה חשוד להישבע לשקר והתובע נשבע ולא הוא.

ואם איתא: ואם כדברי רב ששת שמאותו הרגע שכפר דינו כגזלן, א"כ קשה מדוע המשנה שם במס' שבועות אמרה שאם הוא נשבע שאין הפיקדון ברשותו הוא נעשה חשוד על השבועה, והרי ברגע שהוא כפר בפיקדון אפילו ללא שבועה הרי הוא נעשה גזלן, וגזלן פסול לשבועה.

תירוץ: אמרי: המשנה במס' שבועות עוסקת במקרה שהבהמה אצלו נמצאת באגם, שאם הוא מכחיש שהבהמה אצלו אין זה נחשב ל'כופר בפיקדון', לפי שהוא חושב לעצמו 'אשתמט מהמפקיד ואשקר לו שהיא אינה אצלי עד שאלך להביאה מהאגם', ובמקרה כזה אינו גזלן ואינו נעשה חשוד לשבועה אם לא נשבע לשקר, אבל דברי רב ששת נאמרו במקרה שהפיקדון היה ביזו השעה שכפר בו, ולכן הוא נעשה גזלן גם ללא שבועה.

תדע שכך הוא הדיון, שהרי אמר רב אידי בר אבין - הכופר במלוה (= שטוען שלא ליה כלום) ולא נשבע, והתברר ששיקר, כשר לעדות, לפי ש'מלוה להוצאה ניתנה' (= אדם שלוה מעות לוה אותם כדי להוציאם), והוא כופר במלוה משום שכעת אין בידו מעות ורוצה לדחות את המלוה עד שימצא מעות להחזיר לו, אבל הכופר בפיקדון פסול לעדות, לפי שהפיקדון נמצא אצלו, ונפסל אפילו אם לא נשבע.

קושיא על רב ששת:

והאמר אילפא שבועה קונה: כלומר הכופר בפיקדון ונשבע לשקר, הרי הוא מתחייב באונסין משעה שנשבע לשקר. משמע שדווקא שבועה קונה אבל כפירה ללא שבועה לא קונה, ואילו לדברי רב ששת אפילו כפירה ללא שבועה קונה, שהרי לדבריו הוא נעשה גזלן ו'קנה' את החפץ להתחייב עליו באונסין.

תירוץ: הכא נמי: גם דברי אילפא נאמרו במקרה שהבהמה נמצאת באגם, והוא כפר בפיקדון רק כדי להשתמט מהמפקיד ולא כדי לגזול.

תירוץ נוסף: ואיבעית אימא: כוונת אילפא שאמר 'שבועה קונה' שהוא פטור לגמרי, וכדברי רב הונא אמר רב - האומר לחבירו 'המנה שלי נמצא אצלך', והוא טוען 'אין לך אצלי כלום' ונשבע על כך, ואח"כ באו עדים שהוא כן נמצא אצלו, הרי הוא פטור מלשלם, שנאמר "שָׁבַעַת יְהוָה תְּהִיָּה בֵּין שְׁנֵיהֶם אִם לֹא שָׁלַח יָדוֹ בְּמִלְאֲכַת רְעֵהוּ: וְלִקַּח בְּעָלָיו וְלֹא יִשְׁלַם", דהיינו שאם 'לקח' בעליו של הפיקדון את השבועה, לא ישלם (הנשבע) ממון, וזו כוונת אילפא 'שבועה קונה'.

*

גופא א"ר הונא א"ר רב מנה לי בידיך וכו'.

אמר רבא מסתברא: מסתבר לומר שרב דיבר רק בהלואה, מכיון ש'מלוה להוצאה ניתנה' וכל החיוב של הלווה הוא לשלם כסף, ועל כך אומר הפסוק "וְלִקַּח בְּעָלָיו וְלֹא יִשְׁלַם" שאם לקח הבעלים שבועה, השומר (או הלווה) לא צריך 'לשלם' כסף. אבל בפיקדון גם אם השומר נשבע הוא חייב להחזיר את החפץ, כי החפץ שייך לבעליו בכל מקום שהוא נמצא ואין זה נקרא 'תשלום' לבעלים.

אבל רבא נשבע (= 'האלוקים') שרב אמר אפילו בפיקדון אין צריך להחזיר את החפץ. משום שהפסוק הנ"ל ("וְלִקַּח בְּעָלָיו וְלֹא יִשְׁלַם") הולך על פיקדון.

יתיב רב נחמן: ישב רב נחמן ואמר את הדברים הללו שאמר רב. הקשה לו רב אחא בר מניומי ממשנה -

היכן פקדוני: המפקיד בא אל שומר הפקדון ושואל אותו 'היכן פקדוני?' והשומר עונה 'הוא נאבד'. א"ל המפקיד 'משביעך אני', וענה השומר 'אמן' (זה נחשב שהוא נשבע). ולאחר מכן באו עדים והעידו שהשומר אכל את הפקדון - השומר משלם רק קרן. אבל אם השומר הודה מעצמו לאחר שהוא נשבע שהוא אכל את הפקדון - עליו לשלם תוספת של חומש וכן להביא קרבן אשם.

מהרישא מוכח שמשלם את הכסף גם לאחר שנשבע. קושיא על רב!

תירוץ: א"ל רב נחמן: במשנה ('היכן פקדוני') מדובר שהוא נשבע מחוץ לבית דין, ושבועה שלא בפני בית דין אינה חזקה מספיק בשביל להפקיע ממון. אבל רב דיבר כשנשבע בבית דין ושבועה כזו גורמת שהשומר לא יצטרך לשלם את הממון.

רב אחא בר מניומי מקשה: **א"ל אי הכי אימא סיפא:** נאמר בהמשך המשנה שם '**היכן פקדוני א"ל נגנב וכו'**. אם באו עדים שהוא אכל את הפקדון הוא משלם כפל, אבל אם הוא הודה מעצמו פטור מכפל כי 'מודה בקנס פטור' אבל חייב קרן חומש ואשם.

כאן לא יתכן לפרש שמדובר בנשבע חוץ לבית דין, כי החיוב של כפל הוא דוקא בנשבע בבית דין. ואם הסיפא מדברת בבית דין אם כן גם הרישא מדברת באותו אופן.

רב נחמן מתרץ: א"ל יכילנא: אני יכול לתרץ לך תירוץ דחוק שהרישא של המשנה מדברת בנשבע בבית דין והסיפא מדברת בנשבע חוץ לבית דין. אבל אני לא רוצה לתרץ כן. אלא התירוץ הוא - ברישא מדובר שהשומר קפץ ונשבע עוד קודם שבית דין יחייבו אותו שבועה, ולכן הוא חייב לשלם. כי הפסוק שפוטרו אותו מלשלם מדבר על שבועת הדיינים, דהיינו שהדיינים חייבו אותו להישבע. ועל זה דיבר רב. ואילו הסיפא של המשנה מדברת בנשבע על פי חיוב בית דין ולכן הוא משלם כפל.

א"ל רמי מבר חמא לרב נחמן: הרי אתה לא סובר כמו רב, אלא שאפילו לאחר שבועה אם באו עדים חייב לשלם את הכסף. אם כן מדוע אתה 'ממשכן את נפשך' בשבילו? כלומר מדוע אתה טורח לבוא במקומו ולתרץ את דבריו?

א"ל רב נחמן: אני בא רק לתרץ את שיטת רב שכך הוא יפרש את המשנה של 'היכן פקדוני'. אבל אני חולק עליו.

קושיא על רב נחמן: והא רב קרא קאמר: הרי רב לומד את שיטתו מפסוק, ומה יענה על כך רב נחמן?

תירוץ: אמרי קרא: רב נחמן סובר שהפסוק נצרך ללמד על כל שבועה שבתורה, שהנתבע הוא זה שנשבע ולא משלם את הכסף, ולא התובע נשבע ונוטל את הכסף. שנאמר "וְלִקְחָהּ בְּעָלֶיךָ וְלֹא יִשְׁלַם" הבעלים יקח שבועה מהשומר והשומר לא ישלם.

מתיב רב המנונא: כתוב במשנה (במסכת שבועות) אם התובע השביע את השומר פעם אחר פעם על אותה תביעה, והשומר כפר ונשבע לשקר, הוא חייב לשלם על כל אחת ואחת חומש ואשם. בין אם השביע אותו בפני בית דין ובין שלא בפני בית דין. וביאר רבי שמעון מה הטעם שהוא חייב חמש פעמים? האויל והוא היה יכול בכל פעם לחזור ולהודות בתביעה, אם כן כל פעם הוא כפר בממון שהוא חייב.

מוכח שגם לאחר שבועה הוא חייב בממון. וכאן אי אפשר לתרץ שהוא 'קפץ' ונשבע לפני שבית דין חייבו אותו, כי כתוב שהוא 'השביע עליו' כלומר שהוא הטיל עליו שבועה על ידי בית דין (ולא כתבו 'השביעו' שאז היה משמע שהוא השביע אותו בעצמו). וכן אי אפשר לתרץ שהיה זה 'חוץ לבית דין', כי כתוב 'בין בפני בית דין'!

תירוץ: הוא מותיב לה: הוא מקשה והוא מתרץ - המשנה כתובה 'לצדדין', כלומר בשני אופנים. 'השביע עליו חמשה פעמים' = חוץ לבית דין, ובין 'בפני בית דין' = כשקפץ ונשבע קודם שחייבוהו בית דין להישבע.

רבא מקשה על רב המנונא: בעל הבית שטען: בעל הבית שהפקידו אצלו חפץ לשמור, והוא טען שהחפץ נגנב ונשבע לשקר והודה, ובאו עדים שהוא גנב את החפץ. אם הוא הודה לפני שבאו עדים עליו לשלם קרן וחומש ואשם, ואם הוא הודה לאחר שבאו העדים עליו לשלם תשלומי כפל ואשם.

כאן בהכרח מדובר שהוא נשבע בפני בית דין ועל פי חיוב של בית דין (ולא ב'קפץ'), כי כתוב שאם הוא הודה לאחר שבאו העדים משלם כפל. ותשלומי כפל זה רק בנשבע על פי בית דין. ואם כן קשה על תירוצו של רב המנונא בדעת רב. כי

כאן אי אפשר לתרץ שמדובר בנשבע מחוץ לבית דין ולא בקפץ אלא בנשבע בפני בית דין, ואפילו שהוא נשבע אם באו עדים הוא חייב לשלם!

אלא אמר רבא: רב לא דיבר באופן שהשומר הודה. כי בין אם הוא טען שהחפץ נאבד ונשבע, ובין אם הוא טען שהחפץ נגנב ונשבע, כאשר הוא מודה הוא חייב. בגלל שכתוב בפסוק שהכופר בממון ונשבע ומודה חייב קרן וחומש ("וְהִתְוַדוּ אֶת חֲטָאתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ וְהָשִׁיב אֶת אֲשָׁמוֹ כְּרֹאשׁוֹ וְחִמִּישְׁתּוֹ יִסֵּף עָלָיו").

וכן אם הוא טען שנגנב לו ובאו עדים שהוא גנב, גם כן לא אמר רב שהוא חייב. כי על זה כתוב בפסוק שחייב תשלומי כפל. אלא רב דיבר בשומר שטוען שהחפץ נאבד לו ונשבע לשקר (והוא לא הודה), ואחר כך באו עדים שהוא גנב אותו, שהוא פטור מלשלם את החפץ לבעלים.

אזל רב גמזא: הלך רב גמזא ואמר את דברי רבא בשיטת רב, לרב אשי. אמר לו רב אשי - הרי רב המנונא הוא תלמידו של רב, ואם הוא היה יודע שרב סובר שבהודה חייב, הוא לא היה מקשה את קושייתו. אלא בהכרח שרב לא אמר זאת, ואתה אומר שרב סובר שבהודה חייב?

אמר ליה רב אחא סבא לרב אשי: יתכן שגם רב המנונא נוקט בדעת רב שאם הודה חייב. אבל לרב המנונא היה קשה כך -

ככדי להתחייב על כל שבועה ושבועה צריך ב' תנאים: א. שהוא ישאר חייב לשלם את הממון גם לאחר השבועה הראשונה. ב. שכל שבועה תחשב לשבועה בפני עצמה ולא חזרה על אותה שבועה.

מעתה, אם נאמר שהנשבע ובאו עדים חייב לשלם, מובן מדוע אנו מחייבים אותו קרבן על שבועה לאחר שבועה, כי עדיין יש עליו חיוב 'ממון' (שהרי אם יבואו עדים הוא יתחייב לשלם אותו), ואין זה נחשב שבועה על גבי שבועה משום שבכל פעם הוא יכול להודות ולהיפטר ואז הוא יתחייב לשלם. אמנם באמת הוא לא הודה אבל עצם העובדה שהוא יכול להודות גורמת שכל שבועה תחשב כנפרדת.

אבל אם נאמר שלאחר שנשבע, גם אם יבואו עדים הוא פטור מלשלם, נמצא שכבר אין עליו שום חיוב ממון. ואם כן כל הסיבה לחייב אותו על שבועה נוספת זה רק בלל שהוא היה יכול להודות. אך זה קשה, כי בגלל שהוא יכול לחזור ולהודות נחייב אותו קרבן על השבועה, והרי הוא לא הודה בפועל? (מה שאין כן אם היה

חייב בעדים היה כאן חיוב שבועה בגלל שנשאר עליו חיוב ממון והוא נשבע עליו (שבועה חדשה). (שוטנשטיין).

*

א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן הטוען טענת גנב בפקדון: שומר ה'טוען טענת גנב' דהיינו נשבע לשקר שהפקדון נגנב ממנו, ואח"כ התברר שהוא בעצמו גנבו, הוא משלם כפל. ואם הוא טבח ומכר את הבהמה (לאחר שנשבע לשקר שהיא נגנבה ממנו, רמב"ם) הוא משלם תשלומי ארבעה וחמשה.

והטעם לכך: 'הואיל וגנב משלם תשלומי כפל, וטוען טענת גנב משלם תשלומי כפל, (אם כן) מה גנב שהוא משלם כפל (אם) טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה, אף טוען טענת גנב בפקדון שהוא משלם תשלומי כפל (אם) טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה'.

דחייה על דברי רבי יוחנן: **מה לגנב:** אי אפשר ללמוד מגנב לטוען טענת גנב, כי גנב משלם תשלומי כפל אפילו אם לא נשבע לשקר אלא רק באו עדים שהוא גנב. ואילו שומר הטוען טענת גנב משלם תשלומי כפל רק אם הוא נשבע לשקר.

תשובה: **אמרי היקישא היא:** הפסוק של 'טוען טענת גנב' הוקש לפסוק של 'גנב עצמו' (הם סמוכים זה לזה, כדלהלן) ללמד - שכמו שגנב שטבח ומכר משלם ד' וה', כך טוען טענת גנב שטבח ומכר משלם ד' וה'. ואפילו שיש להקשות על ההקש כנ"ל, אמנם הכלל הוא 'אין משיבין (= מקשים) על ההקש'.

קושיא: **הניחא למ"ד:** נחלקו הברייתות בפירוש הפסוקים > **ראה הפסוקים בהרחבה** <. הברייתא האחת סוברת שהפסוק הראשון "**אם ימצא הגנב**" מדבר על 'הגנב עצמו' (שהשומר טען אמת ולאחר מכן נמצא הגנב). והפסוק השני "**אם לא ימצא הגנב**" מדבר על 'הטוען טענת גנב' (כלומר שהשומר עצמו היה הגנב). והברייתא השנייה סוברת שגם הפסוק הראשון "**אם ימצא הגנב**" מדבר על 'הטוען טענת גנב'.

אם כן בשלמא לברייתא הראשונה התירוץ שתירצה הגמרא מתיישב, משום שיש כאן גם פסוק על 'גנב' וגם על 'טוען טענת גנב' והם הוקשו זה לזה. אבל לפי הברייתא השנייה יש כאן רק 'טוען טענת גנב' ומניין נלמד שטוען טענת גנב חייב בד' וה'?

תירוץ: אמרי גנב הגנב: נאמר 'הגנב'. האות ה' מיותרת ללמד על כך שטוען טוענת גנב חייב בכל דיני גניבה לרבות תשלומי אבעה וחמישה.

איתיביה רבי חייא בר אבא לר' יוחנן: אמר הבעלים לשומר 'היכן שורי?' א"ל השומר 'נגנב'. א"ל הבעלים 'משיעך אני', ואמר השומר 'אמן' (= זו קבלת שבועה), ולאחר מכן באו עדים ומעידים שהשומר אכלו, השומר משלם תשלומי כפל. עד כאן הברייתא. והרי אם הוא אכל את השור בהכרח שהוא שחט אותו, ובכל אופן כתוב בברייתא שהוא משלם רק תשלומי כפל. ומשמע שהוא פטור מתשלומי ד' וה'. שלא כדעת רבי יוחנן!

רבי יוחנן מתרץ: **הכא במאי עסקינן כגון שאכלו נבילה:** מדובר שהוא לא שחט את השור אלא אכל אותו בלא שחיטה, ולכן הוא פטור מד' וה'.

קושיא: **ולישני ליה כגון שאכלו טריפה:** מדוע רבי יוחנן לא תירץ לו שמדובר שהוא שחט אבל הבהמה היתה טריפה האסורה באכילה, ולכן אין זה נחשב שהוא שחט. תירוץ: **כרבי מאיר:** רבי יוחנן סובר כרבי מאיר שגם שחיטה שאינה ראויה נחשבת 'שחיטה'.

קושיא: **ולישני ליה בכך פקועה:** מדוע רבי יוחנן לא תירץ שמדובר בעגל שהיה במעי אימו והוציאווה לאחר שנשחטה האם, שרבי שמעון סובר שהוא אינו טעון שחיטה. ולכן הוא פטור מד' וה'. תירוץ: **כרבי מאיר:** רבי יוחנן סובר כרבי מאיר שכן פקועה טעון שחיטה.

קושיא: **ולישני ליה כגון שעמד בדין ואמרו לו צא תן לו:** רבא אמר - אם אמרו בית דין לגנב 'צא תן לו את הכפל' ואח"כ טבח ומכר הוא פטור מד' וה'. מכיון שבי"ד פסקו את דינו באופן מוחלט, והוא טבח ומכר הרי הוא נעשה 'גזלן' (= הגוזל את הבהמה בגלוי, שלא כ'גנב' הגונב בסתר), והדין הוא שגזלן לא משלם ד' וה'.

אבל אם בי"ד אמרו לו 'חייב אתה ליתן לו את הכפל' ואח"כ טבח ומכר, הוא חייב בתשלומי ד' וה'. מכיון שהם לא פסקו את דינו באופן מוחלט הוא נחשב עדיין לגנב.

ואם כן מדוע רבי יוחנן לא תירץ שמדובר באופן שבי"ד אמרו לגנב 'צא תן לו' ואח"כ הוא שחט את השור ואכלו, ולכן הוא פטור מד' וה'.

תירוץ: **אמרי וליטעמך:** לשיטתך המקשן - היית יכול הקשות עוד. מדוע רבי יוחנן לא תירץ לו שמדובר בשותף שטבח שלא מדעת חבירו. דהיינו אם הוא גנב שור

בשותפות עם מישהו אחר וטבח או מכר אותו לבדו, הוא פטור מד' וה'. לפי שנאמר "או מְכָרו" דהיינו שצריך שימכור את כולו, והוא לא מכר את כולו אלא רק את חציו (כי רק על החלק שלו הוא מתחייב על הטביחה והמכירה ולא על החלק של חברו).

אלא התשובה לכל השאלות הללו, שרבי יוחנן נקט תירוץ אחד מתוך שניים ושלושה תירוצים.

*

וא"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן הטוען טענת גנב באבידה: מי שמצא אבידה ונשבע שנגנבה ממנו לאחר שמצאה, ואח"כ באו עדים והעידו שהיא נמצאת אצלו, חייב בתשלומי כפל. שנאמר "על כל אַבְדָּה אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה עַד הָאֱלֹהִים יָבֹא דָבָר שְׁנִיָּהֶם, אֲשֶׁר יִרְשָׁעוּ אֱלֹהִים יִשְׁלַם שְׁנַיִם לְרַעְהוּ". (פסוק זה מדבר על שומר שטוען טענת גנב ואח"כ באו עדים שהיא ברשותו שחייב כפל, והתורה כתבה "על כל אַבְדָּה" ללמדנו שגם טוען טענת גנב באבדה משלם כפל).

איתיביה רבי אבא בר ממל לרבי חייא בר אבא: נאמר בשומר חנים "פִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רַעְהוּ כֶּסֶף אוֹ כְּלָיִם לְשֹׁמֵר" דוקא איש שנתן ולאחר מכן תבע את החפץ, התביעה שלו מחייבת שבועה וכפל, אבל לא נתינת קטן ותביעת קטן. ואפילו אם הוא מסר את החפץ לשמירה כשהיה קטן והוא תבע אותו לאחר שהוא כבר נהיה גדול, התביעה לא מחייבת שבועה כי נאמר שם "עַד הָאֱלֹהִים יָבֹא דָבָר שְׁנִיָּהֶם".

הקושיה: 'ואם איתא וכו' אם הטוען טענת גנב באבידה חייב כפל, מדוע הוא לא חייב על תביעת הגדול, והרי גם אם הניתנה של הקטן אינה נחשבת 'נתינה', בכל אופן יהא זה כמצא אבידה ולאחר מכן תבע אותו המאבד והוא טען שנגנבה!

רבי חייא בר אבא מתרץ: א"ל הכא במאי עסקינן: מדובר שהשומר אכל את השור כשהנותן עדיין היה קטן, ולכן אין כאן כלל תביעה של גדול!

רבי אבא בר ממל מקשה: אבל כשהוא גדול: אבל אם אכלה כשהוא גדול, באמת ישלם כפל. אך אם כן מדוע הברייתא אומרת שאינו חייב כפל 'עד שתהא נתינה ותביעה שוין כאחד'? היא היתה צריכה לומר 'עד שתהא אכילה ותביעה שוין כאחד' כלומר במצב שהנותן הוא 'גדול'.

רבי חייא בר אבא מתרץ: א"ל תני עד וכו': אכן יש לגרוס כן.

רב אשי מתרץ: אין קושיא מאבידה. משום שאבידה הגיעה לידי 'השומר' (המוצא) מכח אדם גדול, אבל כאן הבהמה לא הגיעה לידי השומר מכח אדם בן דעת אלא מכח קטן. (כלומר מכיון שקטן לא יודע לשמור ממונו לא יתכן שהשומר יתחייב לשמור עליה. אבל אבידה של אדם גדול היודע לשמור ממונו, המוצא מתחייב לשמור עליה. ראב"ד).

הפסוקים בהרחבה:

(ו) כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ כֶּסֶף אוֹ כְּלִים לְשֹׁמֵר וְגָנַב מִבֵּית הָאִישׁ אִם יִמָּצָא הַגָּנֵב יִשְׁלַם שְׁנָיִם: (ז) אִם לֹא יִמָּצָא הַגָּנֵב וְנִקְרַב בְּעַל הַבַּיִת אֶל הָאֱלֹהִים אִם לֹא שָׁלַח יָדוֹ בְּמִלְאֲכַת רֵעֵהוּ: (ח) עַל כֹּל דְּבַר פְּשַׁע עַל שׂוֹר עַל חֲמוֹר עַל שֶׁהָעַל שְׁלֵמָה עַל כֹּל אַבְדָּה אֲשֶׁר יֹאמֵר כִּי הוּא זֶה עַד הָאֱלֹהִים יִבֹּא דְבַר שְׁנֵיהֶם אֲשֶׁר יִרְשִׁיעוּ אֱלֹהִים יִשְׁלַם שְׁנַיִם לְרֵעֵהוּ: